

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

عضویت در خبرنامه

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛
شبکه های توجه گرافی
(Graph Attention Networks)

کارگاه آنلاین آموزش استفاده از
وب آو ساینس

کارگاه آنلاین مقاله روزمره انگلیسی

نقش نگرش مذهبی بر میزان رضایت زناشویی معلمان و پرستاران شهرستان اراک

عطیه احمدی^۱

شهلا پاکدامن^۲

یوسف فتحی^۳

محمد شریفی^۴

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی میزان رضایت زناشویی با توجه به تأثیر دو عامل نگرش مذهبی و شغل شرکت کنندگان انجام شد. در این پژوهش علی- مقایسه‌ای تعداد ۱۰۰ نفر از پرستاران و معلمان (۵۰ پرستار و ۵۰ معلم) با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب و به پرسش‌نامه‌های رضایت زناشویی انریچ (فرم بلند) و مقیاس جهت‌گیری مذهبی آلپورت پاسخ دادند. به منظور بررسی میزان تأثیر دو متغیر نگرش مذهبی و شغل بر رضایت زناشویی از روش تحلیل واریانس دو عاملی استفاده شد. نتایج نشان داد که دو عامل نگرش مذهبی و شغل افراد در تعامل با هم بر رضایت زناشویی اثر مثبت معنادار دارد. همچنین اثر این متغیرها به صورت جداگانه نیز اثر مثبت معناداری بر رضایت زناشویی داشت.

کلیدواژگان: رضایت زناشویی، نگرش مذهبی

مذهب، به عنوان مجموعه‌ای از اعتقادات، بایدها و نبایدها و نیز ارزش‌های اختصاصی و تعمیم‌یافته، از مؤثرترین تکیه‌گاه‌های روانی به شمار می‌رود که قادر است معنای زندگی را در لحظه لحظه‌های عمر فراهم کند و در شرایط خاص نیز با فراهم‌سازی تکیه‌گاه‌های تبیینی، فرد را از تعلق و بی‌معنایی نجات دهد (مامازندی و دانش، ۱۳۹۰). منظور از نگرش مذهبی، نگرش نظامداری از باورها و اعمال نسبت به امور مقدس است. ایستاری است که معطوف به امر مقدس در دو بعد آشنایی و دین‌باوری می‌شود، نگرش به امور

۱- کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی a_ahmadi677@yahoo.com

۲- دکتری روان‌شناسی s-pakdaman@sbu.ac.ir

3- fathiusef@yahoo.com

4- muhammadsharifi1@gmail.com

دومین کنگره روان‌شناسی اجتماعی ایران

تهران- ۱۴ و ۱۵ اسفند ۱۳۹۲

ماورائی است که احراز و تقویت آن یگانگی، ثبات، استمرار و پایداری فرد در جامعه را موجب می‌شود (یاوری، ۱۳۸۵). نگرش مذهبی می‌تواند در ارتباط با زناشویی مؤثر باشد، زیرا مذهب شامل رهنمودهایی برای زندگی و ارائه‌دهنده‌ی سامانه باورها و ارزش‌ها است که این ویژگی‌ها می‌توانند زندگی زناشویی را متأثر کنند (هانلر و گنچوز، ۲۰۰۵)، همچنین جهت‌گیری معنوی باعث رشد و توسعه‌ی انسان می‌شود (کلودیا، ۲۰۱۳).

به نظر می‌رسد نگرش دینی به عنوان یک نگرش، آنگونه که مک کی و اسمیت (۲۰۰۰) مطرح کرده‌اند بر رفتار فرد، تأثیرگذار است. در حال حاضر، طرفداران رویکرد پردازش اطلاعات که به مفاهیم، پایبندند اذعان می‌کنند که در پردازش اطلاعات، همواره عناصر عاطفی با عناصر شناختی تلفیق می‌شود و بار هیجانی نیز به عنوان یکی از عوامل سازنده‌ی اطلاعات بر آن تأثیر می‌گذارد (هاوستون، ۱۹۸۶). از این رو می‌توان گفت که ساختار شناختی افراد و میزان اطلاعات فرد از موضوع نگرش با هیجانات گوناگونی که در پی دارد، می‌تواند در عملکردهای وی تأثیر عمده‌ای بر جای گذارد و به علت برخورداری از ثبات، در طول زندگی، دوام داشته‌باشد (بارون برن و سا، ۱۹۸۹ به نقل از کوشکی و خلیلی فر، ۱۳۸۹). باورهای مذهبی شیوه‌ی مؤثری برای مقابله با مصایب، تجارب دردناک و نشانه‌های بیماری است. همچنین در زمان مشکلات و ناراحتی‌ها برچگونگی روابط انسانی اثر می‌گذارند. باورهای مذهبی اعضای یک خانواده می‌تواند بر شیوه ارتباط آن‌ها با یکدیگر و حفظ جایگاه و مرزهایی که بین اعضای خانواده وجود دارد، تأثیر زیادی داشته‌باشد (کیانی، فرح‌بخش، اسدی، شیرعلی‌پور، ۱۳۸۹). رشته پرستاری به سبب ماهیت خود همواره با عوامل استرس‌زای بیشتری نسبت به سایر مشاغل در ارتباط است عواملی همچون مرگ، بیماری، تقاضای زیاد در محل کار، فشار کاری زیاد، کمبود آگاهی، کمبود حمایت و تعارضات از علل‌های استرس‌ها می‌باشند (همتی-مسلک، احمدی، انوشه، ۱۳۹۰). بخش‌های کاری متفاوت بدلیل دارا بودن مقدار متفاوتی از شرایط استرس‌زا می‌توانند تأثیرات متفاوتی بر وضعیت بهداشت روانی کارکنان داشته باشند (چیو، وانگ، لئو، پن، کوماشیرو، -المیرینین، ۲۰۰۷، زینیسکاو استاویراسکا، ۲۰۰۷). استرس شغلی به مرور باعث فرسودگی شغلی شده (چیو، وانگ، لئو، کوماشیرو، المیرینین، ۲۰۰۷) که بر اثر آن قوای جسمی و هیجانی فرد تحلیل رفته و بروز پاسخ نامناسب فرد نسبت به خود و دیگران را در پی دارد همچنین بر کیفیت زندگی نیز اثر منفی می‌گذارد (چیو، وانگ، لئو، پن، کوماشیرو، المیرینین، ۲۰۰۷).

هرچه از عمر خانواده‌های گسترده می‌گذرد و تبلور خانواده هسته‌ای در جامعه بیشتر می‌شود، اهمیت روابط بین اعضای خانواده، به‌خصوص زن و شوهر به عنوان ارکان اصلی خانواده واضح‌تر می‌گردد. به عبارت دیگر، یکی از مهمترین عواملی که بر بقاء و دوام و رشد خانواده اثر می‌گذارد، روابط سالم و مبتنی بر سازگاری و تفاهم بین اعضا به ویژه زن و شوهر است (افضلی، ۱۳۸۳). رضایت زناشویی یکی از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر عملکرد خانواده می‌باشد. همه زوج‌ها به دنبال آن هستند که از زندگی زناشویی خود لذت ببرند و احساس رضایت داشته‌باشند. رضایت زناشویی عبارت است از احساسات عینی از خشنودی، رضایت

دومین کنگره روان‌شناسی اجتماعی ایران

تهران- ۱۴ و ۱۵ اسفند ۱۳۹۲

و لذت تجربه شده توسط زن یا شوهر موقعی که همه جنبه‌های ازدواجشان را در نظر می‌گیرند (الیس، ۱۹۸۹ به نقل از عطاری، سرچشمه، هنرمند، ۱۳۸۵). ارضای نیازهای روحی و روانی از دیگر آثار یک ارتباط سالم زناشویی است و کاهش خواسته‌های بی‌جا، که دلیل آن کمبودهای عاطفی، خودخواهی‌ها و ناآشنایی با مشکل یکدیگر است. در روابط سالم، خودخواهی‌ها جای خود را به دگرخواهی می‌دهد. از دیگر آثار روابط سالم همسران، تعالی و تکامل فکری، دینی و اخلاقی همسران است (حسینی، ۱۳۸۹).

اغلب پژوهشگران بر این باورند که وجود عقاید مذهبی تأثیر بسزایی در استحکام خانواده دارد. ایمان به خدا موجب می‌شود که نگرش فرد به کل هستی هدف‌دار باشد. عدم ایمان به خدا موجب می‌شود که فرد انسجام و آرامش نداشته باشد و همین امر موجب ضعف و منشأ اختلاف‌های بسیاری در زندگی خانوادگی می‌شود. پژوهش‌های انجام شده در این زمینه نشان داده‌اند که پایبندی به مذهب، عامل مهمی در پایداری ازدواج و رضایت زناشویی است. در نقطه مقابل هرچه میزان مغایرت باورهای زوجین بیشتر باشد، میزان اختلاف آن‌ها بیشتر خواهد بود (غفوری، گلپور، مهدی زادگان، ۱۳۸۸). مارش و دالاس (۲۰۰۲) در پژوهشی متشکل از ۲۰ زوج به این نتیجه رسیدند که اعمال مذهبی از لحاظ درون فردی، فرد را قادر می‌سازد تا از لحاظ فیزیولوژیکی، شناختی و عاطفی خشمش را کنترل کند و به او کمک می‌کند که مسئولیت اعمال خود را در تعارض‌ها بپذیرد. از لحاظ بین فردی، اعمال مذهبی شرایطی ایجاد می‌کند که فرد در هنگام خشم به خدا توجه کند و حمایتی برای هر دو زوج ایجاد می‌کند که از تعارض با یکدیگر اجتناب کنند. ارتباط با خدا یک نقش تعاملی و جبرانی در رابطه با روابط زناشویی دارد. همچنین شفیلد (۲۰۰۳) معتقد است فعالیت‌های مذهبی می‌تواند به افزایش توانایی فرد در گذشت دیگران کمک کند. دولاهایت و همکاران (۲۰۰۴) نیز معتقد هستند که گذشت در خانواده‌ها می‌تواند در نتیجه‌ی آموزه‌ها و باورهای مختلف رخ دهد. باتسون و شوالب (۲۰۰۶) در پژوهش خود رابطه‌ی گذشت و باورهای مذهبی را بررسی کردند. شرکت‌کنندگان ۱۳۰ زوج کاتولیک بودند. نتایج نشان داد که سطوح ایمان و گذشت در مردان و زنان مشابه است. سطوح بالای ایمان با گذشت بیشتر رابطه داشت، همچنین باورهای مذهبی و گذشت با دوام زناشویی رابطه داشت. کارمانز و همکاران (۲۰۰۳) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که بین گذشت و تعهد تعاملی وجود دارد که بر رضایت از زندگی، عواطف مثبت و عزت‌نفس تأثیر می‌گذارد. از این‌رو، سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که با توجه به انسان دوستانه بودن این مشاغل تفاوت‌هایی که بین این دو شغل وجود دارد می‌تواند به عنوان تعدیل‌کننده در اثرگذاری نگرش مذهبی بر میزان رضایت زناشویی این افراد تفاوت ایجاد کند؟

روش

پژوهش از نوع علی-مقایسه‌ای بود. جامعه آماری کلیه معلمان و پرستاران زن و مرد شهرستان اراک می‌باشد. در پژوهش حاضر ۱۰۰ نفر (۵۰ زن و ۵۰ مرد در دو گروه شغلی پرستاران و معلمان) از بین کلیه معلمان و پرستاران متأهل شاغل که در فاصله‌ی سنی ۲۵ تا ۴۵ سال بوده و از نظر تحصیلات فوق‌دیپلم، کارشناسی

دومین کنگره روان‌شناسی اجتماعی ایران

تهران- ۱۴ و ۱۵ اسفند ۱۳۹۲

وکارشناسی‌ارشد می‌باشند با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای طبقه‌ای انتخاب شدند و به پرسشنامه‌های رضایت زناشویی انریچ و نگرش مذهبی آلپورت پاسخ دادند.

یافته‌ها

به منظور بررسی تأثیر نگرش مذهبی بر رضایت زناشویی در دو گروه معلمان و پرستاران از روش تحلیل واریانس دو راهه استفاده شد که نتایج آن در جدول شماره ۱ مشاهده می‌شود.

منبع	Df	SS	MS	F
نگرش مذهبی	۳۴	۵۵۷۷۶/۵۰۰	۱۶۴۰/۴۸۵	*۲/۰۴
شغل	۳	۲۰۱۶۲/۹۳۲	۶۷۲۰/۹۷۷	*۸/۳۹
نگرش مذهبی*شغل	۳۲	۲۵۶۱۸/۰۱۳	۸۰۰/۵۶۳	*۴/۳۶
درون خانه‌ها	۱	۸۴۴۹۹۱۷/۰۸۹	۸۴۴۹۹۱۷/۰۸۹	*۱/۰۳۱

بر اساس نتایج جدول فوق، نگرش مذهبی در تعامل با شغل شرکت‌کنندگان که در دو گروه پرستاران و معلمان بوده‌اند، تفاوت معنادار داشته است. همچنین، نگرش مذهبی و شغل شرکت‌کنندگان اثرات اصلی معناداری بر رضایت داشته است. بنابر نتیجه به دست آمده فرضیات پژوهش حاضر تأیید می‌شود.

نتیجه‌گیری

نوع اشتغال به عنوان متغیر تعدیل‌کننده در تأثیر نگرش مذهبی بر میزان رضایت زناشویی معلمان و پرستاران اثر معناداری داشته است. این یافته با تحقیقات خدایاری‌فرد، شهابی و اکبری (۱۳۸۶) که رابطه نگرش مذهبی و رضامندی زناشویی را مثبت دانسته‌اند و همچنین احمدی، فتحی آشتیانی و عرب‌نیا (۱۳۸۵) و پژوهش غباری‌بناب (۱۳۷۴) که مذهبی بودن با کاهش تمایلات خودکشی، مصونیت در برابر مصرف مواد، کاهش بزهکاری، رضایتمندی از زندگی زناشویی، کاهش میزان افسردگی، توانایی بالا در مقابله با فشارهای روانی و بهبود سریع‌تر از بیماری همبسته است، همسو است. تورسن و همکاران (۲۰۰۱) گرایش‌های مذهبی را به طور مستقیم با مؤلفه‌های بهداشتی و روانی مرتبط‌اند (میلیر، ۲۰۰۳، میلیر و تورسن، ۲۰۰۳)، همچنین این گرایش‌ها آثار خود را از طریق سایر متغیرها از جمله رضایت از زندگی و نیز رفتارهای مقابله‌ای سالم تسهیل و تسریع می‌کنند. نگرش مذهبی مثبت موجب رضایت از زندگی می‌گردد و رضایت از زندگی یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های سلامت روانی است (خدایاری‌فرد، شهابی و اکبری، ۱۳۸۶؛ اندریوز ویتی، ۱۹۷۶؛ الیسون، ۱۹۹۱؛ فوردایس، ۱۹۹۷؛ پات و دینر، ۱۹۹۳؛ پات و دینر و سو، ۱۹۹۸) و این رضایت از زندگی بر نوع مقابله با استرس زندگی و با همین میانجی بر سلامت روانی فرد تأثیر می‌گذارد. نگرش مذهبی بر نوع مقابله فرد با

دومین کنگره روان‌شناسی اجتماعی ایران

تهران- ۱۴ و ۱۵ اسفند ۱۳۹۲

مسائل و مشکلات زندگی تأثیر می‌گذارد. حسینی (۱۳۸۹) به این نتیجه دست یافت که ارضای نیازهای روحی و روانی از دیگر آثار یک ارتباط سالم زناشویی است و کاهش خواسته‌های بی‌جا، که دلیل آن کمبودهای عاطفی، خودخواهی‌ها و ناآشنایی با مشکل یکدیگر است. در روابط سالم، خودخواهی‌ها جای خود را به دگرخواهی می‌دهد. همچنین با توجه به نتایج پژوهش‌های قبلی که هرچه میزان ایمان بالاتر باشد گذشت نیز بیشتر از و باورهای مذهبی و گذشت به دوام زندگی نیز تأثیر مثبت دارد. از دیگر آثار روابط سالم همسران، تعالی و تکامل فکری، دینی و اخلاقی همسران است. با توجه به اهمیت این موضوع پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده به نقش عوامل اثرگذار در ایجاد این تفاوت بین مشاغل مذکور پردازند. همچنین با توجه به ویژگیهای مشاغل دیگر به بررسی اثر این ویژگیها به عنوان تعدیل‌کننده در رابطه دو متغیر نگرش مذهبی و رضایت زناشویی افراد پردازند.

منابع

- احمدی، خدابخش؛ فتحی‌آشتیانی، علی و عرب‌نیا، علیرضا (۱۳۸۵). بررسی رابطه بین تعیقات مذهبی و رضایت زناشویی. فصلنامه خانواده‌پژوهشی، ۲ (۵): ۵۵-۶۷.
- حسینی، داوود (۱۳۸۹). روابط سالم در خانواده. قم: بوستان‌کتاب.
- خدایاری فرد، محمد؛ شهابی، روح‌اله و اکبری، سعید (۱۳۸۶). رابطه نگرش مذهبی با رضامندی زناشویی در دانشجویان متأهل. فصلنامه خانواده‌پژوهی، ۳ (۱۰): ۶۱۱-۶۲۰.
- عطاری، یوسفعلی؛ عباسی سرچشمه، ابوالفضل و مهربانی‌زاده هنرمند، مهناز (۱۳۸۵). بررسی روابط ساده و چندگانه نگرش مذهبی، خوشبینی و سبک‌های دلبستگی با رضایت زناشویی در دانشجویان مرد متأهل دانشگاه شهید چمران اهواز. مجله علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، دوره سوم، سال سیزدهم، شماره ۱، ص ۹۳-۱۱۰.
- غباری بناب، باقر (۱۳۷۴). باورهای مذهبی و اثرات آن‌ها در بهداشت روان. فصلنامه اندیشه و رفتار. سال اول، شماره ۴، ۴۸-۵۴.
- غفوری، محمدرضا؛ گل‌پرور، محسن و زادگن، مهدی (۱۳۸۸). سبک‌های دلبستگی و نگرش‌های مذهبی به عنوان پیش‌بین‌های موفقیت و شکست رابطه زناشویی، تحقیقات علوم رفتاری، سال هفتم، شماره ۱۴، ص ۱۴۳-۱۵۳.
- کرمانی مامازندی، زهرا و دانش، عصمت (۱۳۹۰). تأثیر نگرش مذهبی و هیجان‌خواهی بر سازگاری زناشویی دبیران متأهل شهرستان پاکدشت. مطالعات روانشناختی، دوره ۷، شماره ۲، ص ۱۲۹-۱۳۴.
- کوشکی، شیرین و خلیلی‌فر، مهدی (۱۳۸۹). نگرش مذهبی و منبع کنترل. اندیشه و رفتار، دوره چهارم، شماره ۱۵، ص ۳۳-۴۰.
- Batson, M. D & Shwalb, D. W, (2006). Forgiveness and Religious Faith in Roman Catholic Married Couples, Pastoral Psychology, 55, 119-129.
- Claudia, V (2013). [Spiritual Orientation of Youth from the Perspective of Humanist and Orthodox Therapies](#). Social and Behavioral Sciences, Volume 76, 15, 885-890.
- Cohen, A. B. (2002). The importance of spirituality in well-being for Jews and Christians. Journal of Happiness Studies, 3, 287-310.
- Dollahite, D. C, Marks, L. D & Goodman, M, (2004). Families and religious beliefs, practices, and communities: Linkages in a diverse and dynamic cultural context. In M. J. Coleman & L. H. Ganong (Eds.)

دومین کنگره روان‌شناسی اجتماعی ایران

تهران - ۱۴ و ۱۵ اسفند ۱۳۹۲

- Ellison, C. G. (1991). Religious involvement and subjective well-being. *Journal of Mental Health and Social Coping: an introduction* (2nd ed). New York: Columbia University Press.
- Houston, C. E. (1986). *Fundamental of Learning and memory*. (3rd ed.). Prentice Hall.
- Karremans, J. C, Van Lange, P. A. M, Ouwerkerk, J. W & Kluwer, E. S, (2003). When forgiving enhances psychological wellbeing: The role of interpersonal commitment, *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 1011-1026.
- Miller, G. (2003). *Incorporating spirituality in counseling and psychotherapy*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Wojtyna, E. , Życińska, J. and Stawiarska, P. (2007). The influence of cognitivebehaviour therapy on quality of life and self-esteem in women suffering from breast cancer. *Reports of Practical Oncology & Radiotherapy* ,21, 2,109-117

SID

سرویس های
ویژه

سرویس ترجمه
تخصصی

کارگاه های
آموزشی

بلاگ
مرکز اطلاعات علمی

عضویت در
خبرنامه

فیلم های
آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی

مباحث پیشرفته یادگیری عمیق؛
شبکه های توجه گرافی
(Graph Attention Networks)

کارگاه آنلاین آموزش استفاده از
وب آوساینس

کارگاه آنلاین مقاله روزمره انگلیسی